

Nummer 12 2023

Sveriges ekonomi

Statistiskt perspektiv

Svensk ekonomi i recession

**Arbetslösheten ökar
för inrikes födda**

**Starkast sysselsättnings-
utveckling i norr**

SCB

Innehåll

Månadsöversikt oktober 2023	3
Läget i ekonomin	4
Svensk ekonomi i recession	4
Fördjupning	9
Arbetslösheten ökar för inrikes födda.....	9
Fördjupning	14
Starkast sysselsättningsutveckling i norr	14
Internationell utblick	22
Sysselsättningen ökar långsammare.....	22
Indikatorer för Sverige, EU och USA	23

Om Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv

Det huvudsakliga målet med tidskriften är att ge en helhetsbild över ekonomin utifrån den ekonomiska statistiken. Detta kompletteras med fördjupningar inom olika områden samt en internationell utblick.

Publicering sker månadsvis, med ett uppehåll i juli.

Vi tar gärna emot synpunkter och kan hjälpa till med att ta fram data vid behov. Kontakta oss via e-post på ekstat@scb.se.

[SCB:s konjunkturklocka finns här](#). Den ger en interaktiv presentation av konjunkturläget och riktningen i den svenska ekonomin.

Fler diagram med [konjunkturindikatorer finns här](#).

Månadsöversikt oktober 2023

Indikatorer	Jämfört med föregående månad (procent) ¹⁾	Jämfört med motsvarande månad föreg år (procent) ²⁾	Jämfört med föregående månad	Jämfört med motsvarande månad föreg år
BNP-indikator månad	1,0	0,2	+	●
Näringsliv				
Näringslivets produktion	-0,5	-2,1	-	-
Industrins produktion	-0,3	-1,1	-	-
Industrins ordergång	-4,8	-0,4	-	-
Tjänsteproduktion	-1,7	-2,4	-	-
Handel och konsumtion				
Hushållens konsumtion	0,1	-0,2	●	●
Detaljhandelns försäljning	1,4	-1,0	+	-
Utrikeshandel				
Varuexport ³⁾	1,6	9,8	+	+
Varuimport ³⁾	0,8	-1,2	+	-
Priser				
Konsumentpriser (KPIF)	0,1	4,2	●	+
Producentpriser	-0,6	-3,7	-	-
Arbetsmarknad				
Sysselsättningsgrad ⁴⁾	0,0	0,2	●	●
Arbetslöshetsstalet ⁵⁾	0,1	0,3	●	-
Arbetade timmar ⁶⁾	0,1	-1,4	●	-

1) Kalenderkorrigerat och säsongrensat (ej för utrikeshandel, priser och arbetsmarknad)

2) Kalenderkorrigerat (ej för utrikeshandel, priser och arbetsmarknad)

3) Löpande priser, okorrigerat. Månadsförändring avser trend.

4) Sysselsättning som andel av befolkningen 15–74 år. Förändring i procentenheter. Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på originalvärden.

5) Arbetslöshet som andel av arbetskraften 15–74 år. Förändring i procentenheter. Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på originalvärden. Symboler anges med omvänt tecken.

6) Arbetade timmar 15–74 år (inklusive sysselsatta utomlands). Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på kalenderkorrigerade data.

Symbolerna betyder:

 Ökning (Förändringstal högre än 0,2 procent)

 Oförändrat (Förändringstal -0,2–0,2 procent)

 Minskning (Förändringstal lägre än -0,2 procent)

Läget i ekonomin

Svensk ekonomi i recession

Även om BNP-indikatorn för oktober visade en uppgång befinner sig svensk ekonomi i recession. Den höga inflationen och de höga räntorna bidrar till att hålla ner konsumtionen och bostadsinvesteringarna.

Effekterna av den senaste tidens åtstramande penningpolitik märks allt tydligare i svensk ekonomi. BNP-tillväxten har varit dämpad sedan början av 2022 och tredje kvartalet i år minskade BNP för andra kvartalet i rad. I årstakt minskade BNP med 1,4 procent, kalenderkorrigerat. Det är framför allt en svag inhemsk efterfrågan som lett till att svensk ekonomi krymper. Den höga inflationen och de allt högre bolåneräntorna har tvingat hushållen att minska sin konsumtion, samtidigt som fallande bostadspriser och en kraftig ökning av byggkostnaderna har fått bostadsinvesteringarna att rasa.

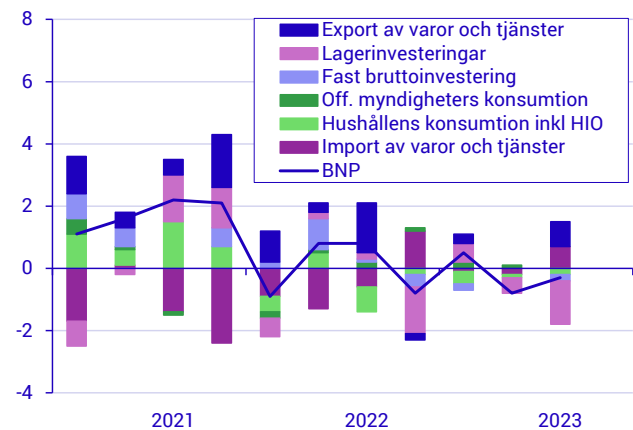
”Det är framför allt en svag inhemsk efterfrågan som lett till att svensk ekonomi krymper”

Tredje kvartalet var det dock lagerinvesteringarna som stod för det största sänket till den säsongrensade BNP-tillväxten. Efter en lång period med uppbyggnad slog lagerinvesteringarna om från en svag uppbyggnad andra kvartalet till en kraftig avveckling under det tredje kvartalet. Det var första gången sedan andra kvartalet 2021 som lagren faktiskt krympte.

Utrikeshandeln motverkade nedgången i BNP och exportnettot lämnade ett positivt bidrag till BNP-tillväxten. Det var en följd av vikande varu- och tjänsteimport och ökad export av varor och tjänster under årets tredje kvartal. Särskilt stark var tjänsteexporten där efterfrågan på framför allt data- och företagstjänster växte.

Bred nedgång i ekonomin under tredje kvartalet 2023

Säsongrensad BNP-tillväxt i procent och bidrag till tillväxten i procentenheter

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Bostadsinvesteringarna fortsätter nedåt

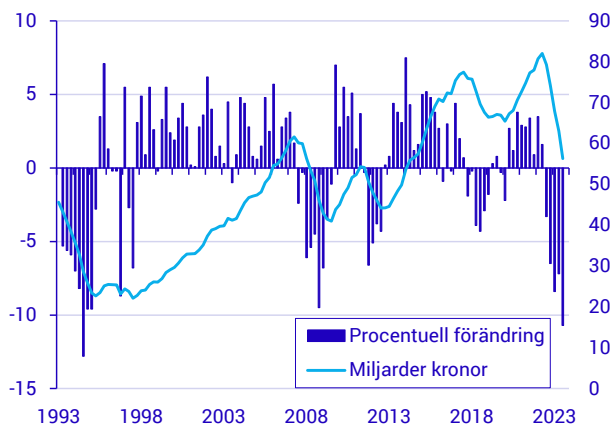
Den svaga trenden för bostadsinvesteringarna fortsatte tredje kvartalet med en nedgång på 10,7 procent, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Det var den största nedgången i bostadsbyggandet sedan 1990-talskrisen.

Bostadsinvesteringarna har därmed minskat de fem senaste kvartalen och förklarar till stora delar nedgången i de totala fasta bruttoinvesteringarna sedan fjärde kvartalet i fjol.

Bostadsinvesteringarna tillbaka på 2014 års nivå

Procentuell förändring från föregående kvartal (vå) samt miljarder kronor i fasta priser, referensår 2022 (hö).

Säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Bostadsinvesteringarna består till största del av nybyggnation av småhus och flerbostadshus respektive till- och ombyggnad av dessa bostäder. På ett år har nybyggnationen av bostäder minskat med 44 procent i faktiska tal där byggandet av både nya småhus och flerbostadshus har minskat kraftigt. Nedgången i nybyggandet av bostäder tilltog tredje kvartalet jämfört med kvartalen innan. Även investeringarna i till- och ombyggnationerna har minskat de senaste kvartalen men inte alls i samma takt som nybyggnationerna.

-44 %

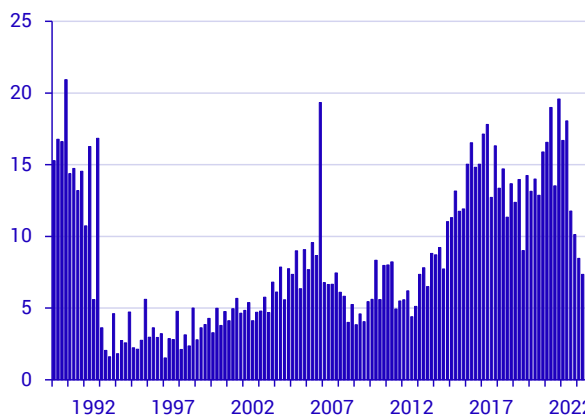
Investeringarna i nya bostäder har minskat kraftigt det senaste året

Antalet byggstarter rasar till låga nivåer

Antalet påbörjade bostäder har minskat kraftigt under 2023. Under de tre första kvartalen påbörjades byggandet av knappt 21 000 lägenheter, enligt preliminära uppgifter. Det är mer än hälften så många som motsvarande period i fjol och det lägsta antalet byggstarter sedan 2013.

Tvärrit för bostadsbyggandet

Antal påbörjade lägenheter i nybyggda hus per kvartal. Tusental

Anmärkning: Siffrorna för 2023 är uppräknade med 10 procent, vilket är eftersläpningen i rapporteringen för motsvarande period det senaste året.

Källa: Bygglov, nybyggnad och ombyggnad (SCB)

Påbörjandestatistiken av nybyggda bostäder är den huvudsakliga källan till nybyggnadsinvesteringarna i nationalräkenskaperna. Den svaga utvecklingen i bostadsinvesteringarna återspeglar därmed utvecklingen i antal påbörjade bostäder, men med en viss eftersläpning. Trots att bostadsinvesteringarna endast står för runt 4 procent av Sveriges BNP har den snabba nedgången i nybyggandet ändå satt tydliga avtryck på konjunkturen. Tredje kvartalet i år drog bostadsinvesteringarna ner den säsongrensade BNP-utvecklingen med 0,5 procentenheter.

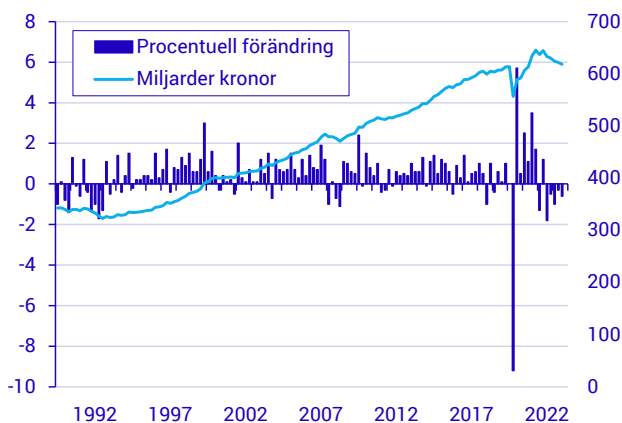
Konsumtionen föll för femte kvartalet i rad

Även hushållskonsumtionen fortsatte att minska. Det var femte kvartalet i rad som konsumtionen sjönk i fasta priser och man får gå tillbaka till början av 1990-talet för att hitta en lika långvarig period av nedgång. Då föll konsumtionen bland annat till följd av den stora skattereformen 1990/1991 och det rådande höga ränteläget. Ränteavdragen begränsades och hushållens räntekostnader för bostadslån ökade kraftigt. Det tvingade hushållen att hålla nere andra utgifter och konsumtionen minskade. Samtidigt steg arbetslösheten till en hög och ihållande nivå vilket dämpade konsumtionen ytterligare.

Från fjärde kvartalet 1991 till första kvartalet 1993 minskade konsumtionen med nästan 6 procent i volym, men redan innan dess hade konsumtionen sjunkit enskilda kvartal. I nutid har nedgången inte varit lika stor. Sedan andra kvartalet i fjol har hushållskonsumtionen minskat med drygt 4 procent.

Hushållskonsumtionen tillbaka på nivån innan pandemin

Procentuell förändring från föregående kvartal (vä) samt miljarder kronor i fasta priser, referensår 2022 (hö). Säsongsrensade kvartalsvärden

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

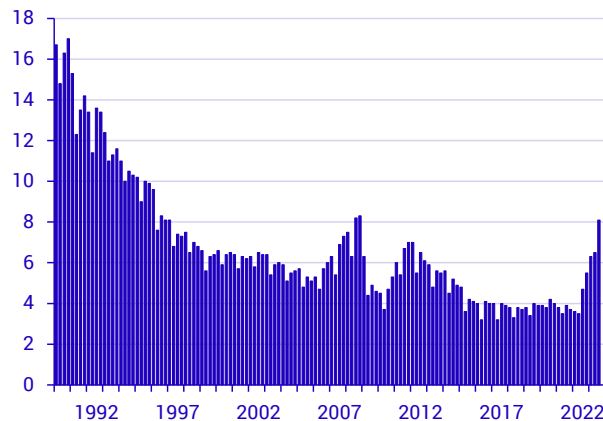
Den höga inflationen har lett till att såväl varor som tjänster blivit betydligt dyrare än för bara ett par år sedan. I löpande priser har konsumtionen fortsatt att ticka uppåt men i volym, det vill säga justerat för prisökningarna, har konsumtionen minskat och hushållen får mindre för pengarna. I oktober låg hushållskonsumtionen kvar på i stort sett samma nivå som månaden innan, enligt den månadsvisa konsumtionsindikatorn.

Hushållens räntekostnader stiger

Precis som för 30 år sedan har hushållens räntekostnader ökat kraftigt den senaste tiden, men denna gång till följd av en höjd styrränta. Tredje kvartalet uppgick räntekvoten, det vill säga räntekostnaderna som andel av disponibel inkomst, till 8,1 procent. Det är den högsta räntekvoten sedan fjärde kvartalet 2008. I början av 1990-talet var räntekostnaden som andel av den disponibla inkomsten dubbelt så hög.

Den högsta räntekvoten sedan finanskrisen 2008

Hushållens ränteutgifter, brutto, som andel av disponibel inkomst, netto. Procent

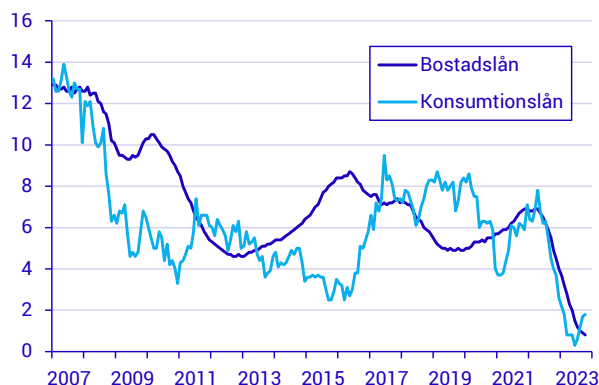
Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Konsumtionslånen ökar

Det höga ränteläget fortsätter att pressa ner tillväxten för hushållens bostadslån till rekordlåga nivåer. Bostadslånen från monetära finansinstitut, som stod för drygt fyra femtedelar av hushållens totala lån, hade i oktober en årlig tillväxttakt på 0,8 procent. För konsumtionslånen har utlåningen tvärt emot tilltagit något de senaste fyra månaderna. I oktober var den årliga tillväxttakten på konsumtionslån 1,8 procent. Detta trots att räntan för konsumtionslån vanligtvis är högre än för bostadslån.

Tillväxten för hushållens bostadslån fortsätter att bromsa in

Hushållens bostadslån respektive konsumtionslån från monetära finansinstitut. Årlig tillväxttakt, procent

Källa: Finansmarknadsstatistik (SCB)

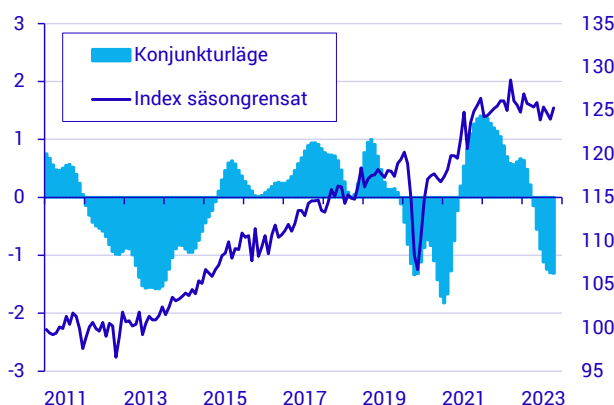
I oktober var den genomsnittliga räntan på ett konsumtionslån 9,03 procent. Den genomsnittliga räntan för hushållens nya och omförhandlade bolån låg på 4,78 procent.

Svensk ekonomi växte i oktober

Den ekonomiska aktiviteten ökade under inledningen av fjärde kvartalet. BNP-indikatorn, som ger en tidig bild av tillväxten i ekonomin, ökade med 1,0 procent i oktober, säsongrensade och jämfört med månaden innan. Det var en vändning uppåt efter ett svagare utfall i september. Bakom uppgången stod framför allt ett starkare varunetto från växande export och minskande import. Uppgången i oktober ändrar inte bilden av att svensk ekonomi är i lågkonjunktur. I SCB:s konjunkturlocka låg BNP-indikatorn under den långsiktiga trenden i oktober, vilket indikerar ett svagt konjunkturläge.

Ökad varuexport lyfte BNP-tillväxten i oktober

BNP-indikatorn. Index 2011=100, säsongrensade månadsvärden (hö). Konjunkturläge=den kortsiktiga trendens avvikelse från den långsiktiga trenden, standardiserat med medelvärde=0 från januari 2000 (vä).

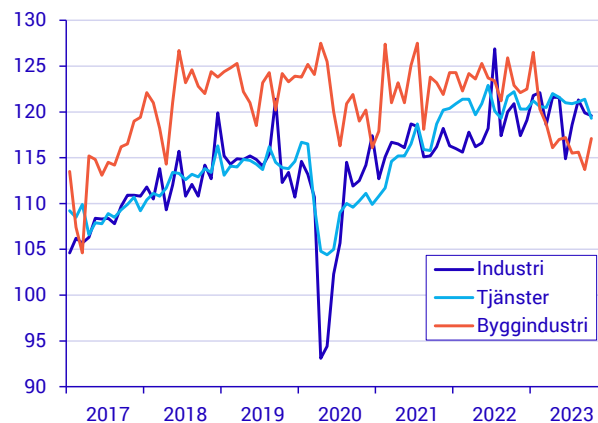
Källa: Nationalräkenskaperna och Konjunkturlockan (SCB)

Minskad produktion i näringslivet

Efter tre månader i rad med svaga uppgångar sjönk näringslivets produktion något i oktober. Störst var nedgången inom tjänstebranscherna men även inom industrin föll produktionsvolymen något. En kraftig uppgång i byggproduktionen höll emot en kraftigare nedgång. Utvecklingen inom byggbranschen har dock varit svag under stora delar av 2023. Sedan början på året har produktionsvolymen inom bygg minskat betydligt och låg i oktober klart lägre än i januari.

Svag tjänsteproduktion i oktober

Produktionsvärdeindex 2015=100, säsongrensade månadsvärden

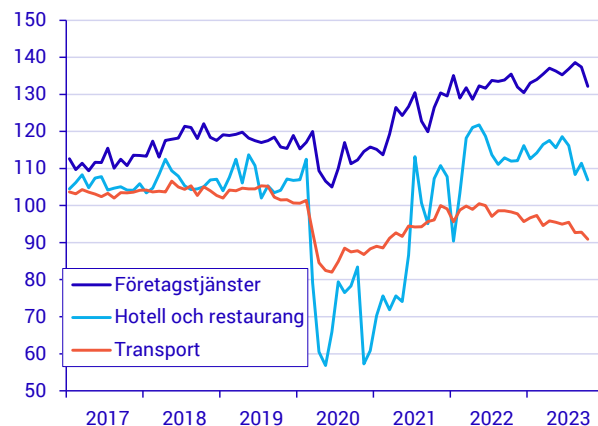

Källa: Produktionsvärdeindex (SCB)

Företagstjänster samt information- och kommunikationsbranschen är två branscher som sedan pandemin har haft en gynnsam utveckling. I oktober minskade produktionen inom båda branscherna vilket bidrog till den svaga tillväxten för tjänstesektorn. Störst var nedgången inom företagstjänsterna. Även inom hotell- och restaurang samt transportbranschen sjönk produktionen i oktober. För den sistnämnda innebar nedgången en förstärkning av den nedåtgående trenden sedan början av fjolåret. Trots att såväl svensk ekonomi som världsekonomin återhämtade sig från pandemin har transportbranschen inte nått tillbaka till tidigare nivåer.

Hotell- och restaurangbranschen har vikt ner de senaste månaderna

Produktionsvärdeindex 2015=100, säsongrensade månadsvärden

Källa: Produktionsvärdeindex (SCB)

Svagare konjunkturläge än normalt

I oktober låg tio av tretton indikatorer i SCB:s konjunkturlockan under sin långsiktiga trend. Det betyder att läget är svagare än normalt. Skillnaderna är små jämfört med en månad tidigare och en majoritet av indikatorerna ligger fortfarande i recessionsfasen. Precis som tidigare återfinns detaljhandeln med sällanköpsvaror långt under sin långsiktiga trend, men även för hushållens konsumtionsindikator är läget klart svagare än normalt. Båda dessa indikatorer har legat i recessionsfasen under hela 2023.

Tyngdpunkten är fortsatt i recessionsfasen

■ A1 – BNP-indikator månad	■ A2 – BNP kvartal
● B1 – Näringslivets produktion	● B2 – Industrins ordergång
⊕ C1 – Hushållens konsumtion	⊕ C2 – Detaljhandel sällanköpsvaror
● D1 – Nyregistrerade personbilar	● D2 – Nyregistrerade lastbilar
▲ E1 – Varuexport	▲ E2 – Varuimport
★ F1 – Sysselsättning	★ F2 – Arbetade timmar
◆ G1 – Näringslivets efterfrågan	◆ G2 – Hushållens konfidensindikator

Konjunkturlockan

SCB:s konjunkturlocka består av 14 ekonomiska indikatorer, varav 13 uppdateras månadsvis och en uppdateras kvartalsvis.

Konjunkturläget beräknas genom att skatta den kortsiktiga trendens avvikelse från den långsiktiga trenden.

Här kan du läsa mer om [SCB:s konjunkturlocka](#)

I [visualiseringsverktyget](#) kan man följa hur de olika indikatorerna rör sig över tid. Under en konjunkturcykel rör de sig ett varv i konjunkturlockan och passerar då fyra konjunkturfaser.

Kontaktperson: Jenny Lunneborg 010-479 44 42

Fördjupning

Arbetslösheten ökar för inrikes födda

Den svenska arbetsmarknaden har trots ekonomisk avmattning och svagt konjunkturläge visat sig vara motståndskraftig. Arbetslösheten har fortsatt att minska under 2023 men ökar bland vissa grupper. I augusti och september var den relativa arbetslösheten för inrikes födda högre än under samma månader i fjol. För utrikes födda var arbetslösheten fortfarande lägre än för ett år sedan.

Arbetslöshet är en central ekonomisk indikator som ger information om hur effektivt arbetskraften utnyttjas. Indikatorn används för att utvärdera och beskriva den ekonomiska utvecklingen och konjunkturläget. En stigande arbetslöshet kan bero på ett underutnyttjande av resurser,

matchningsproblem och en minskad ekonomisk aktivitet.

Statistik över arbetslöshet och hur den utvecklar sig för olika grupper ger också viktiga underlag för att utforma arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Denna artikel baseras på statistik från Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS).

Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS)

BAS är en ny statistikprodukt publicerad av SCB sedan maj 2022. Syftet med BAS är att med hjälp av administrativa data beskriva utbudet av arbetskraft i Sverige.

I BAS klassificeras en person som arbetslös om personen saknar sysselsättning och är inskriven som arbetssökande (öppet arbetslös eller sökande i program med aktivitetsstöd) hos Arbetsförmedlingen (AF).

BAS och Arbetskraftsundersökningen (AKU) är två statistikprodukter på SCB som båda redovisar officiell statistik över arbetskraftsutbudet. Undersökningarna har olika förutsättningar och det finns skillnader mellan dem. BAS mäter exempelvis inskrivna arbetslösa medan AKU mäter de personer som saknar men vill arbeta. En annan skillnad är att BAS redovisas utifrån administrativa register medan AKU är en urvalsundersökning.

Antalsmässigt är arbetslösheten i BAS lägre än i AKU. Det förklaras främst av att personen måste vara inskriven som arbetssökande för att klassificeras som arbetslös i BAS. Incitamentet att skriva in sig som arbetslös är att kunna ta del av och nyttja de insatser och program som AF tillhandahåller eller att kunna ta del av arbetslöshetsförsäkring.

Unga arbetslösa är underrepresenterade i BAS då de ofta saknar incitament att skriva in sig hos AF eftersom de inte uppnår de kriterierna som krävs för att nyttja AF:s insatser och få arbetslöshetsersättning.

Fördelen med BAS, är möjligheten att bryta ned arbetslöshet i mindre grupper, regionala indelningar och följa grupper över tid. Statistiken i BAS kan exempelvis ge en djupare förståelse av orsakerna till att personer saknar arbete och är arbetslösa. Nackdelarna är att tidsserien är kort, statistiken finns endast från år 2020. Definitionen av arbetslösa i BAS skiljer sig också från den internationella arbetslöshetsdefinitionen och statistiken publiceras med något längre eftersläpning än i AKU.

I den här artikel används statistik till och med september 2023. Underlaget är avgränsat till åldersgruppen 16–64 år.

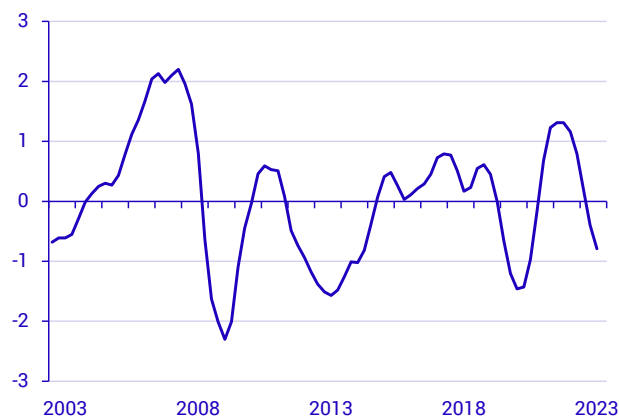
Antalet arbetslösa ökade i september

Arbetskraftsutbudet, som utgörs av sysselsatta och arbetslösa, har fortsatt att växa under året och har framför allt drivits av att fler utrikes födda har fått arbete. Samtidigt som sysselsättningen ökar har antalet arbetslösa minskat under den senaste perioden. Det är först under september som antalet arbetslösa ökar, jämfört med motsvarande månad ett år tidigare. Trots ökningen av antalet arbetslösa förblev det relativa arbetslöshetsmättet, andel arbetslösa i förhållande till arbetskraften, oförändrat mellan september 2022 och september 2023. Det förklaras av att fler personer klev in i arbetskraften.

Den generella arbetslöshetsnivån är fortsatt låg trots att den ekonomiska utvecklingen varit svag under den senaste tiden. SCB:s konjunkturklocka indikerar att Sverige befinner sig i lågkonjunktur, då den kortsiktiga trenden för BNP ligger under den långsiktiga trenden.

Konjunktoren försvagas allt mer

Konjunkturläge enligt kvartalsvis BNP. Konjunkturläget skattas genom att ta den kortsiktiga trendens avvikelse från den långsiktiga trenden. Standardiserat med medelvärde=0 från januari 2000

Källa: Konjunkturklockan (SCB)

Trots svagare konjunkturläge har den relativa arbetslösheten inte påverkats i någon större utsträckning. Det är dock normalt att arbetsmarknaden påverkas senare i konjunkturcykeln än produktion och konsumtion.

Den relativa arbetslösheten på samma nivå som för ett år sedan

Andel arbetslösa av arbetskraften i åldern 16–64 år, procent

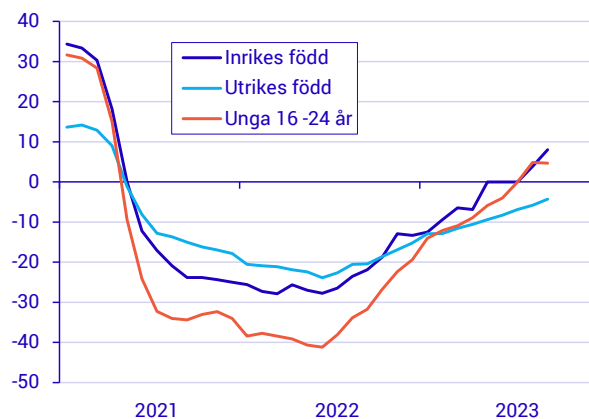
Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus (SCB)

Den relativa arbetslöshetsstalet var i september 4,7 procent, enligt BAS. Bland inrikes födda var arbetslösheten 2,7 procent och bland utrikes födda 11,2 procent. Den senaste tidens utveckling av den relativa arbetslösheten visar på en uppgång bland unga och inrikes födda.

I augusti och september var den relativa arbetslösheten för inrikes födda högre än under samma månader i fjol. Samtidigt fortsätter den relativa arbetslösheten att minska bland utrikes födda och framför allt bland utrikes födda kvinnor. Det innebär att arbetslöshetsgapet mellan utrikes- och inrikes födda minskar även om det fortsatt är relativt stort.

Fortsatt minskad arbetslöshet för utrikes födda

Procentuell förändring av den relativa arbetslösheten jämfört med motsvarande månad föregående år

Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus (SCB)

4,7 %

Andel av arbetskraften som var arbetslös i september 2023

Det finns olika typer av arbetslöshet

Arbetslösheten varierar över tid och påverkas av en rad faktorer. Arbetslöshet som påverkas av konjunkturella förändringar, så som variation i efterfrågan och investeringar, beskrivs ibland som konjunkturarbetslöshet.

Arbetslöshet som beror på omfattande förändringar som exempelvis teknisk utveckling, omlokalisering och där den arbetslöses kvalifikationer inte är efterfrågade på arbetsmarknaden brukar beskrivas som strukturell arbetslöshet. Den här typen av arbetslöshet är ofta långvarig.

En annan typ av arbetslöshet som ibland uppstår är friktionsarbetslöshet och beror på att det finns en friktion, det tar tid, innan den arbets sökandes kompetens matchas mot arbetsgivarens efterfrågan.

Personer med olika förutsättningar, erfarenheter och kompetens hamnar inte nödvändigtvis i arbetslöshet vid samma tidpunkt. De påverkas i olika faser i konjunkturen. Arbetslösheten påverkas också av regionala skillnader och skillnader i branschammansättning. I normalfallet leder en konjunktur nedgång, med viss eftersläpning, till en avmattning på arbetsmarknaden genom minskad sysselsättning och ökad arbetslöshet. Det omvända gäller vid en konjunktur uppgång.

I den konjunkturedgång som Sverige nu befinner sig i har utvecklingen bland arbetslösa ännu inte tagit fart i den riktning som kan förväntas. Däremot syns en ökad arbetslöshet i vissa grupper långt tidigare än vad statistiken på total nivå visar. Det finns därmed ett värde att bryta ned gruppen arbetslösa för att hitta en tidig indikation och nyttja arbetslöshet som en indikator på i vilken riktning konjunkturen är på väg.

Att arbetslösheten fortsatt är låg kan bland annat förklaras av att företagen vill behålla kompetent personal så länge som möjligt. Det är en erfarenhet efter pandemin då många arbetsgivare haft svårt att återrekrytera. Det kan också förklaras av att produktionen och omsättningen i löpande priser fortsatt varit höga i och med kraftigt höjda priser som inneburit att företagen kunnat behålla arbetskraft.

"I genomsnitt har drygt 300 000 personer varit arbetslösa varje månad sedan januari 2020"

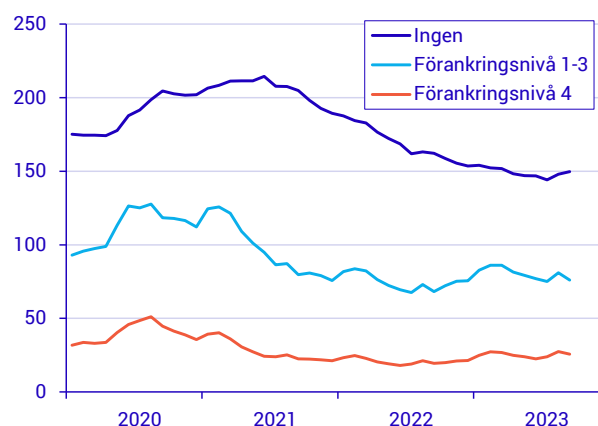
Ökad arbetslöshet för personer med hög förankring på arbetsmarknaden

I genomsnitt har drygt 300 000 personer varit arbetslösa varje månad sedan januari 2020. Ungefär 60 procent av dessa personer saknar helt arbetsrelaterade inkomster under de senaste 12 månaderna och saknar därmed en förankring till arbetsmarknaden.

Ungefär 30 procent har haft en genomsnittlig arbetsrelaterad inkomst som är mindre än 18 000 kronor i månaden (förankringsnivå 1–3) och cirka 10 procent har haft arbetsrelaterade inkomster motsvarande 18 000 kronor eller mer i månaden de senaste 12 månaderna (förankringsnivå 4). Det innebär att runt 10 procent av de arbetslösa har en relativ hög förankringsnivå på arbetsmarknaden.

Arbetslösheten har minskat mest de senaste åren för personer utan förankring på arbetsmarknaden

Antal arbetslösa, i tusental, uppdelat efter förankringsnivå (senaste 12 mån) på arbetsmarknaden

Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus (SCB)

Förankring på arbetsmarknaden

Som mått på en persons förankring på arbetsmarknaden används de arbetsrelaterade inkomsterna under de senaste 12 månaderna. I artikeln används dessa nivåer

Förankringsnivå 1-3: Inkomster som motsvarar 1-3 inkomstbasbelopp (IBB). För denna period mellan 1 kr och ca 18 000 kr per månad de senaste 12 månaderna.

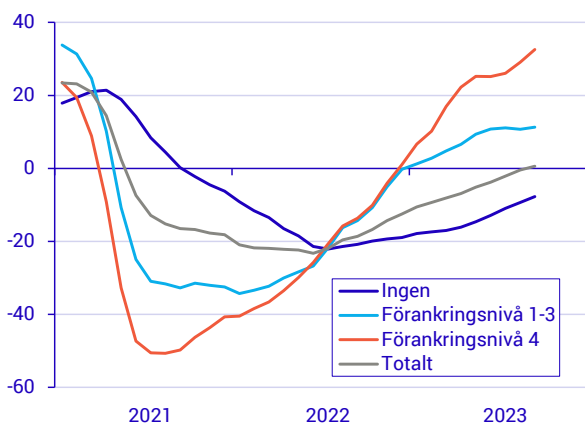
Förankringsnivå 4: Inkomster som motsvarar mer än 3 IBB. För denna period mer än 18 000 kr per månad de senaste 12 månaderna.

Samtidigt som konjunkturen har mattats av har flera grupper av arbetslösa fortsatt att lämna arbetslöshet. Det handlar om arbetslösa som under minst 12 månader har saknat arbetsrelaterade inkomster och därmed har en svag förankring på arbetsmarknaden. Arbetslösheten bland personer som är förankrade på arbetsmarknaden har i stället ökat under hela 2023 och följer därmed mer den förväntade utvecklingen av arbetslöshet i en konjunkturedgång.

Denna uppdelning av arbetslösa visar även att personer som står längre ifrån arbetsmarknaden och således kan antas tillhöra den strukturella arbetslösheten tenderar att påverkas senare i konjunkturen.

Arbetslösheten ökar för de högt förankrade

Procentuell utveckling jämfört med motsvarande månad föregående år av antal arbetslösa fördelat efter förankringsnivå (senaste 12 mån)

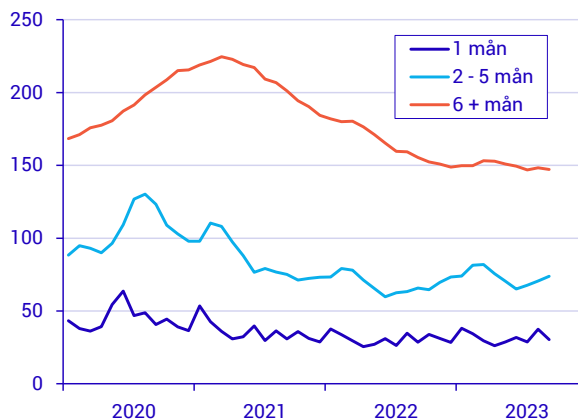
Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus (SCB)

Antalet långtidsarbetslösa fortsätter att minska

Personer som varit arbetslösa i 6 månader eller fler i följd brukar klassificeras som långtidsarbetslösa. Det kan i vissa fall också vara intressant att följa andra delgrupper av arbetslösa som är arbetslösa betydligt längre. En djup förståelse kring personerna som tenderar att hamna i långtidsarbetslöshet är viktigt för att rikta resurser kring arbetsmarknadspolitiken effektivt.

Tre femtedelar av de arbetslösa är långtidsarbetslösa

Antal arbetslösa fördelat efter antal månader i arbetslöshet, ålder 16–64 år

Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus (SCB)

Antalet långtidsarbetslösa fortsätter att minska även om trenden avtagit. I september minskade antalet med 8 300 personer jämfört med september 2022. Antalet långtidsarbetslösa motsvarar tre femtedelar av alla arbetslösa. Ungefär lika många män och kvinnor har varit arbetslösa i 6 månader eller mer. 63 procent av de långtidsarbetslösa utgörs av personer födda utanför Sverige.

Flöden är en viktig komponent för att analysera arbetsmarknaden

Flöden beskriver dynamiken på arbetsmarknaden. Att följa flöden är viktigt och statistiken i BAS ger fler förutsättningar än tidigare tillgänglig statistik att förstå, analysera och utvärdera insatser för personer som hamnar i och fastnar i arbetslöshet.

Vissa grupper har större variation än andra. Det handlar bland annat om unga individer som tenderar att vara arbetslösa en kortare tid. Även säsongsarbetare har en hög dynamik och är

vanligare i vissa branscher. Äldre har vanligtvis lägre flöden än yngre personer. De äldre blir arbetslösa i mindre omfattning men har samtidigt oftare en tuffare väg tillbaka till arbete än yngre personer.

I september 2023 tillkom drygt 30 000 personer som arbetslösa. Det motsvarar 12 procent av alla arbetslösa och motsvarar genomsnittet sedan januari 2020. Samtidigt lämnade drygt 34 000 personer, 13 procent, arbetslöshet mellan augusti och september. Nettoflödet av antal arbetslösa var därmed negativt och antalet arbetslösa var drygt 4 000 färre.

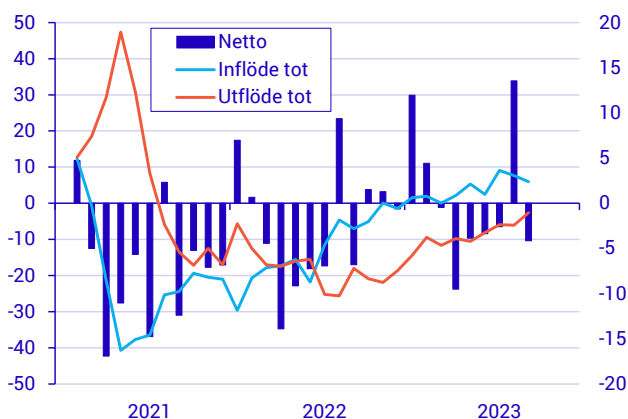
Drygt 60 procent av inflödet till arbetslöshet i september 2023 kom från personer som månaden innan varit sysselsatta och knappt 40 procent från personer utanför arbetskraften (från arbetsmarknadsstatus studerande, sjuka, pensionärer och gruppen övriga). Något fler av de som lämnade arbetslöshet, i genomsnitt 70 procent, gick till sysselsättning.

"I september 2023 tillkom drygt 30 000 personer som arbetslösa"

Flödena till och från arbetslöshet varierar över året. Diagrammet nedan visar att det även i perioder av en minskande arbetslöshet finns månader då nettoflödet är positivt. Positiva nettoflöden tenderar att komma i början av året och efter sommaren.

Inflödet till arbetslöshet högre 2023 än 2022

Årsutveckling i procent av in- och utflöde till och från arbetslöshet (vänster skala) samt nettoflödet från föregående månad till och från arbetslöshet i tusental personer (höger skala)

Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus (SCB)

Fler som blev arbetslösa i byggbranschen än som fick jobb där i september

I september 2023 var flödet från arbetslös till sysselsatt störst inom branschen företagstjänster. Ungefär en femtedel började jobba i den branschen där underbranscherna personaluthyrning och arbetsförmedling var vanligast. Samtidigt lämnade många arbeten inom företagstjänster och gick till arbetslöshet. Nettoflödet inom företagstjänster var dock negativt och innebär att antalet som började arbeta i branschen var fler än antalet som lämnade.

Samma mönster fanns även i branscherna vård och omsorg samt utbildning. De hade tillsammans med företagstjänster störst nettounderskott och var de branscher som bidrog mest till att antalet arbetslösa minskade i september. I branschen vård och omsorg fick flest arbetslösa arbeten inom hemtjänst och dagcentraler. I utbildningsväsendet ökade anställningarna inom grundskolor och förskoleklasser.

Handel samt hotell och restaurang är två andra branscher som har en hög dynamik men som i sig inte påverkade nettoflödet i någon större utsträckning. De branscher som utmärker sig vad gäller höga flöden är ofta även vanliga som instegsbranscher, det vill säga branscher som har hög personalomsättning och är vanligtvis av enklare karaktär.

Branscherna byggverksamhet samt tillverkning och utvinning hade ett positivt flödesnetto och var de branscher där inflödet till arbetslöshet var som störst. Det gäller såväl flödet från augusti till september som i genomsnitt under hela 2023.

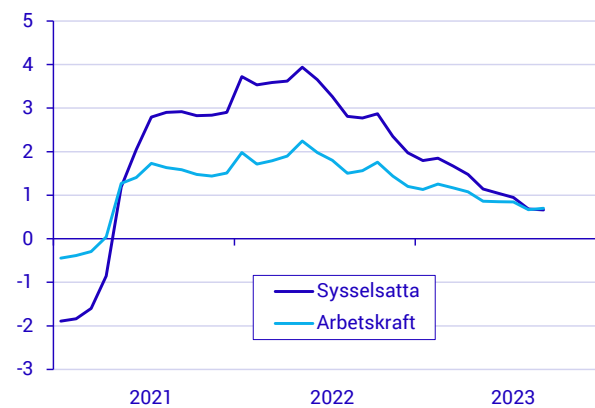
Kontaktperson: Lukas Gamerov 010-479 63 8

2022. Samtidigt är det första gången sedan sysselsättningsåterhämtningen våren 2021 som arbetskraften nu växer mer än sysselsättningen, vilket innebär att en större andel nu går till arbetslöshet än tidigare.

Avmattning i sysselsättningstillväxten

Antal sysselsatta och antal i arbetskraften, årlig procentuell utveckling

Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus (SCB)

Trots att årsförändringen i september var densamma som i augusti, har sysselsättningen visat en trendmässig nedgång med i genomsnitt 0,2 procentenheter per månad sedan tillväxttoppen i maj 2022. Antalet lediga jobb var som högst strax därefter, men sedan fjärde kvartalet i fjol har de lediga jobben minskat och företagens marginaler sjunkit, delvis till följd av att de nominella lönerna steg. Uppgången av nominella löner i augusti 2023 mot augusti i fjol var 4 procent.

Sysselsättningsutvecklingen varierar stort mellan branscher

Även om efterfrågan på arbetsmarknaden mattats av växte antalet sysselsatta i 13 branscher och minskade i sex branscher under september jämfört med september i fjol. De branscher som uppvisade högst ökning respektive minskning var vattenförsörjning med en ökning på 6,0 procent och uthyrning med mera med en minskning på 2,1 procent. Av de större branscherna var sysselsättningsutvecklingen starkast inom finans- och försäkringsverksamhet, offentlig förvaltning och företagstjänster. Dessa tre branscher stod för drygt två tredjedelar av den totala sysselsättningsökningen i september.

Fördjupning

Starkast sysselsättningsutveckling i norr

Den svenska arbetsmarknaden är inne i en avmattningsfas, men bilden är splittrad. Industrin i norr anställer och driver sysselsättningstillväxten medan flera regioner i södra Sverige bromsar in och arbetsmarknaden befinner sig där istället i en recessionsfas.

Den ekonomiska miljön är präglad av höga räntor, hög inflation, urholkad köpkraft bland hushåll och en generell orolig framtidssyn på grund av den spända geopolitiska situationen i omvärlden. Svensk ekonomi befinner sig i recession. Samtidigt fortsätter antalet sysselsatta i ekonomin att öka, men ökningen har mattats av och är svagare än tidigare. Enligt statistik från Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) var antalet sysselsatta 0,7 procent högre i september 2023 än september

Arbetsmarknaden svalnar

Säsongvariationer kan påverka antalet sysselsatta negativt mellan månaderna augusti och september. Denna negativa effekt påverkas av att färre studenter är sysselsatta i september jämfört med augusti. Årets negativa säsongvariation var tydligare inom fyra branscher jämfört med föregående år, nämligen byggverksamhet, tillverkning, hotell och restaurang samt uthyrning. Sett över samtliga branscher var nedgången lika stor i år som i fjol.

Tretton branscher hade positiv årsutveckling i september 2023
Antal sysselsatta, utveckling i procent

Bransch	2022/2023 sep/sep	2023 sep/sep	2022 sep/sep
Annan serviceverksamhet	-0,4	-0,5	-1,1
Byggverksamhet	0,1	-0,5	-0,1
Fastighetsverksamhet	-1,0	-2,6	-3,5
Finans och försäkring	3,3	0,2	0,1
Energi	-1,4	0,0	-0,4
Handel	0,5	-1,9	-1,9
Hotell och restaurang	1,4	-3,8	-3,6
Information och kommunikation	2,7	0,2	0,7
Jordbruk, jakt och skogsbruk	-0,7	-2,2	-2,8
Kultur, nöje och fritid	2,6	-0,5	-1,0
Offentlig förvaltning	2,9	0,2	0,2
Tillverkning	0,0	-0,8	-0,5
Transport och magasinering	-0,6	-0,5	-0,6
Utbildning	0,2	2,2	1,8
Uthyrning m.m.	-2,1	-0,5	0,3
Utvinning av mineral	3,1	-1,2	-1,8
Vattenförsörjning	6,0	-1,4	-1,7
Företagstjänster	3,0	0,5	0,1
Vård och omsorg	0,6	-1,3	-1,3
Totalt	0,7	-0,6	-0,6

Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus (SCB)

Månaden innan, mellan juli och augusti 2023, visade nästan alla branscher en svagare utveckling jämfört med motsvarande period året innan. Finans- och

försäkringsverksamhet, energi samt utvinning av mineraler hade istället en starkare utveckling.

Arbetsmarknaden växer starkast i norra Sverige

Ur ett regionalt perspektiv finns det betydande variationer i sysselsättningsutvecklingen mellan länen. Störst var ökningen i Västerbottens län där antalet sysselsatta ökade med 2,0 procent i årstakt i september.

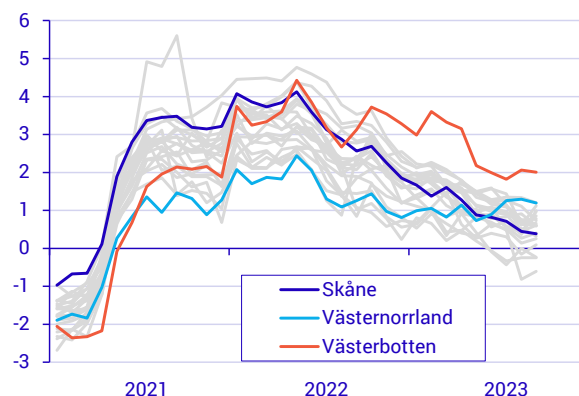
2 %

Så stor var sysselsättningsökningen i Västerbottens län i september i årstakt

Därefter kom Västernorrlands och Östergötlands län, med en tillväxt på 1,2 procent. Dessa tre län utgör relativt små arbetsmarknader i Sverige med 142 000, 118 000 respektive 232 000 sysselsatta. Bland de tre storstadsläna var det på ett års sikt Skåne som procentuellt minskade tillväxten mest.

Västerbotten är ledstjärnan bland länen

Antal sysselsatta per län, årlig procentuell utveckling

Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus (SCB)

Sysselsättningsstillväxten i både Västerbottens län och Västernorrlands län drivs framför allt av branscherna tillverkning, utbildning och företagstjänster. Dessa tre branscher stod för mellan

60 och 70 procent av sysselsättningsökningen i september 2023. Något som skiljer de två länen åt är utvecklingen inom byggverksamhet och handel. I Västerbottens län ökade sysselsättningen inom dessa branscher medan utvecklingen var den omvända i Västernorrlands län.

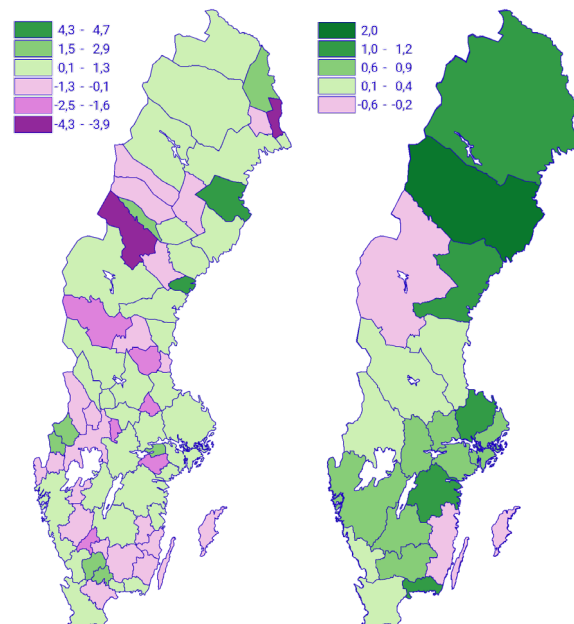
Lokala arbetsmarknadsregioner visar tydligare var tillväxten finns

Både län och kommuner utgörs av administrativa gränser som inte tar hänsyn till hur människor pendlar mellan bostad och arbetsplats. Därför är sysselsättningstillväxten i så kallade lokala arbetsmarknader, där kommuner runt en inpendlingskommun sätts samman till en lokal arbetsmarknad, ett naturligt komplement till administrativa enheter. För mer information om lokala arbetsmarknader se faktarutan i slutet av artikeln. Lokala arbetsmarknader är nedbrutna på finare nivåer än län och ger därmed en mer nyanserad bild av den geografiska utvecklingen. I norra Sverige ses betydande tillväxt i de lokala arbetsmarknader som angränsar mot Östersjön, från Hudiksvall och uppåt, än de som ligger nära den norska gränsen. Förklaringen ligger dels i att de större städerna, de så kallade täta miljöerna, ligger vid kustlinjen, dels att den så kallade gröna omställningen inom industrin är koncentrerad dit.

Andra tydliga geografiska skillnader är södra gränsen mot Norge där sysselsättningen i arbetsmarknadsregionerna Strömstad och Dals-Ed backade i september medan arbetsmarknaden i Årjäng respektive Eda var hetare. Av Sveriges samtliga kommuner uppvisade Markaryd den starkaste sysselsättningsutvecklingen i september, vilket även drev utvecklingen på den lokala arbetsmarknaden Ljungby. I september växte antalet sysselsatta i Markaryd med 7,8 procent i årstakt. Det var till stor del tack vare en högre efterfrågan på energismarta klimatlösningar. I Västerbottens län var det Skellefteå som hade den kraftigaste sysselsättningstillväxten med en ökning på 4,9 procent. Det kan kopplas till den gröna omställningen.

Sysselsättningstillväxten går som tåget i norr

Antal sysselsatta, årsutveckling i procent för län respektive lokala arbetsmarknader, september 2023

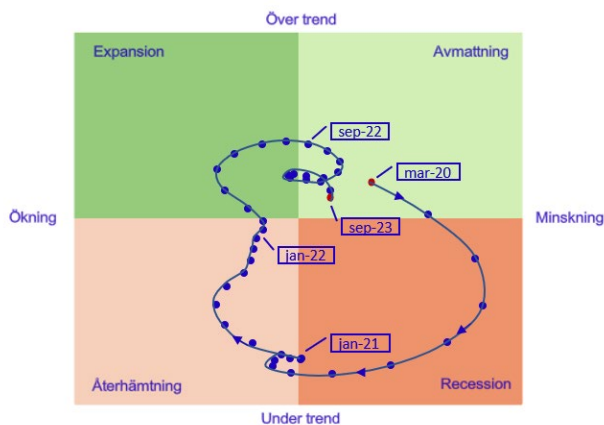
Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus (SCB)

En arbetsmarknad i avmattningsfasen

Ett annat perspektiv att studera arbetsmarknadsutvecklingen ur är genom att följa hur sysselsättningsutvecklingen förhåller sig till dess långsiktiga trend. Här används samma metod som i SCB:s konjunkturklocka. Skillnaden här är att endast antalet sysselsatta enligt BAS används som konjunkturvariabler. Mer om konjunkturfaserna och metoden finns att läsa i faktarutan sist i artikeln.

Sett ur ett konjunktorellt perspektiv befann sig arbetsmarknaden, mätt i antal sysselsatta, i en konjunktorell avmattningsfas i september. Sysselsättningsutvecklingen låg fortfarande över den långsiktiga trenden vilket indikerar ett starkare läge än normalt. Den kortsiktiga sysselsättningstrenden har dock vänt ner vilket innebär att arbetsmarknaden är inne i en avmattningsfas. Förutom en kort period mellan mars och maj 2023 har arbetsmarknaden varit i en avmattningsfas sedan september 2022.

Sysselsättningsutvecklingen befinner just nu i en avmattningsfas
Konjunkturläget för antalet sysselsatta, kortsiktig trends avvikelse från långsiktig trend

Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus och egna beräkningar (SCB)

Det är värt att nämna inverkan från pandemin i början av 2020. Indikatorn för mars och april 2020 visar på att arbetsmarknaden befann sig i en avmattning, men när effekterna av de införda restriktionerna, inom bland annat restauranger och sport- och kulturevenemang slog till, gick arbetsmarknaden in i recession under maj månad 2020. Inte förrän i oktober 2021 syns en tydlig återhämtning. När effekterna av pandemin sedan avtog till följd av omfattande vaccinationer och borttagandet av restriktioner gick arbetsmarknaden in i en expansionsfas i mars 2022 som varade till augusti samma år.

Byggbranschen och fastighetsbranschen har det tufft

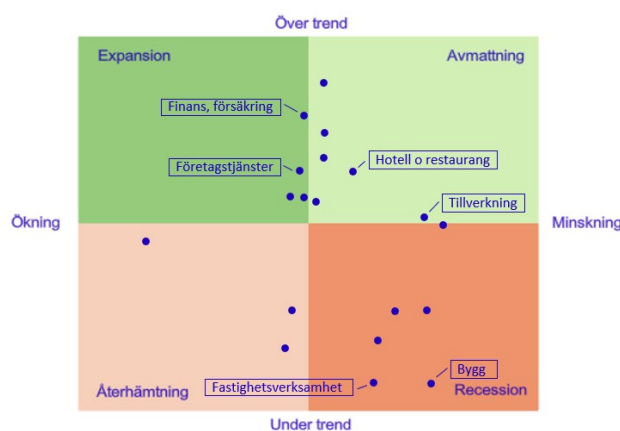
I ett branschperspektiv är konjunkturläget i september 2023 väldigt spretigt. De 19 branscherna som analyseras i artikeln är spridda över alla konjunkturfaser. Fyra branscher, däribland företagstjänster och finans- och försäkring, befann sig i en expansiv fas med sysselsättningstillväxt, medan sex branscher, såsom handel, kultur och nöje, tillverkning samt hotell och restaurang, befann sig i avmattningsfasen.

Nio branscher hade en sysselsättningsutveckling under sin långsiktiga trend, varav sex av dem befann sig i recessionsfasen. Däribland vård och omsorg, byggverksamhet samt informations- och kommunikationsverksamhet.

Byggbranschen har drabbats av betydande utmaningar de senaste åren till följd av hushållens pressade situation med högre räntor och andra stigande levnadsomkostnader. Även fastighetsverksamhet har det tufft med de höga räntorna och befann sig tillsammans med byggbranschen långt under sin långsiktiga trend i september.

En splittrad bild av branschernas konjunkturläge

Konjunkturläget för antalet sysselsatta, kortsiktig trends avvikelse från långsiktig trend, september 2023, uppdelat på 19 branscher

Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus och egna beräkningar (SCB)

Tre norrlandslän i expansionsfas

Majoriteten av alla län, 13 av 21, var i avmattningsfasen i september. De tre nordligaste länen, Västerbotten, Västernorrland och Norrbotten, tillhörde inte dem utan låg istället i expansionsfasen. Ett intressant fenomen i dessa expansiva arbetsmarknadsregioner var att sysselsättningstillväxten främst drevs av att människor valde att pendla in till regionen för arbete.

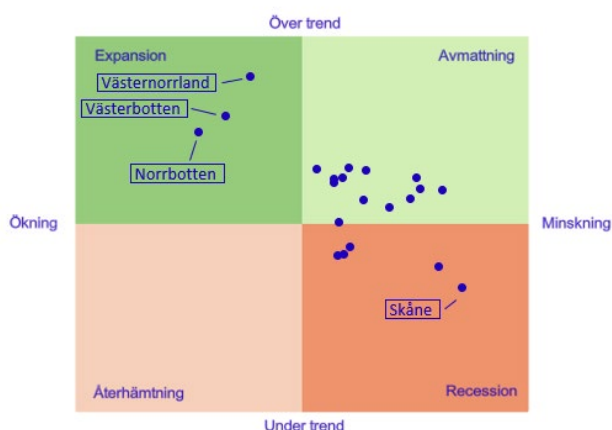
"Sysselsättningsläget svagast i Skåne"

I Stockholms län gick arbetsmarknaden i motsatt riktning. Det vill säga att företag/arbetsställen i länet hade en lägre sysselsättningsökning än sysselsättningsökningen för de boende i Stockholms län. En tolkning är att boende i Stockholms län i lite högre grad pendlar till andra län än tidigare.

Arbetsmarknadsläget är svagare i de södra länen Skåne, Kalmar, Gotland, Halland liksom i Jämtlands län där alla befann sig i recessionsfasen i september.

Över hälften av alla län befinner sig i en avmattning

Konjunkturläget för antalet sysselsatta, kortsiktig trends avvikelser från långsiktig trend, september 2023, uppdelat på län

Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus och egna beräkningar (SCB)

Vad driver sysselsättningsstillväxten i norr?

Tidigare konstaterades det att det framförallt var tre branscher i Västerbottens och Västernorrlands län som stod för den positiva sysselsättningsstillväxten i Sverige. Det konjunkturella perspektivet visar en mer mångfacetterad bild än att bara studera sysselsättningsutvecklingen.

I september 2023 var det fyra branscher som befann sig i expansionsfasen i dessa län. Dessa branscher var finans- och försäkring, tillverkning, utbildning samt företagstjänster.

Det som driver tillväxten i Västerbotten, Västernorrland och Norrbotten är tillverkningsbranschen som befinner sig i en expansionsfas. Det kan jämföras mot riket där tillverkningsbranschen är i en avmattningsfas. Övriga branscher i dessa tre län hade ingen entydig konjunkturutveckling. Branscherna uthyrning med mera samt utvinning av mineraler i Västerbotten och Norrbotten var i recession. Detta beror bland annat på en vikande global konjunktur för malm och stål, vilka utgör viktiga komponenter i växande ekonomier.

En bransch som vanligtvis ligger tidigt i konjunkturcykeln är byggbranschen. Endast i

Norrbotten är byggverksamheten i expansionsfasen, medan den i Västernorrland är i recession och i Västerbotten i återhämtningsfas.

Under pandemin var branschen kultur, nöje och fritid en av de branscher som backade mest i både omsättning och sysselsättning. Nu är läget för dessa branscher i både Västernorrland och Västerbotten en annan. De bedöms nämligen vara i en expansiv fas medan de i Norrbotten och i riket som helhet visar en avmattning.

Tillverkningsindustrin är hetare i norra Sverige

Konjunkturindikator för de län med mest expansiva arbetsmarknader samt riket, september 2023

Bransch	Väster-norrland	Väster-botten	Norr-botten	Riket
Annan serviceverksamhet	Återhämtning	Expansion	Avmattning	Expansion
Byggverksamhet	Recession	Återhämtning	Expansion	Recession
Fastighetsverksamhet	Expansion	Recession	Återhämtning	Recession
Finans och försäkring	Expansion	Expansion	Expansion	Expansion
Energi	Expansion	Återhämtning	Återhämtning	Recession
Handel	Recession	Avmattning	Avmattning	Avmattning
Hotell och restaurang	Avmattning	Avmattning	Expansion	Avmattning
Information och kommunikation	Avmattning	Expansion	Expansion	Recession
Jordbruk, jakt och skogsbruk	Expansion	Återhämtning	Recession	Återhämtning
Kultur, nöje och fritid	Expansion	Expansion	Avmattning	Avmattning
Offentlig förvaltning	Recession	Recession	Expansion	Avmattning
Tillverkning	Expansion	Expansion	Expansion	Avmattning
Transp. o magasinering	Återhämtning	Recession	Expansion	Expansion
Utbildning	Expansion	Expansion	Expansion	Återhämtning
Uthyrning m.m.	Expansion	Recession	Recession	Recession
Utvinning av mineral	Expansion	Recession	Recession	Återhämtning
Vattenförsörjning	Recession	Återhämtning	Avmattning	Avmattning
Företagstjänster	Expansion	Expansion	Expansion	Expansion
Vård och omsorg	Återhämtning	Återhämtning	Recession	Recession
Totalt	Expansion	Expansion	Expansion	Avmattning

Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus och egna beräkningar (SCB)

- Expansion
- Avmattning
- Recession
- Återhämtning

Då arbetsmarknaderna i Västerbotten, Västernorrland samt Norrbotten är i en expansionsfas är det naturligt med låg arbetslöshet och hög sysselsättningsgrad. Detta gäller både för inrikes respektive utrikes födda. Mönstret är tydligast i Västerbotten och Norrbotten, inte minst för utrikes födda kvinnor i Norrbottens län.

Västerbottens län och Norrbottens län har låg relativ arbetslöshet samt hög sysselsättningsgrad

Relativ arbetslöshet samt sysselsättningsgrad i procent, september 2023

Län	Relativ arbetslöshet	Sysselsättningsgrad
Stockholms län	4,7	77,2
Uppsala län	4,2	77,7
Södermanlands län	6,7	76,7
Östergötlands län	4,9	78,6
Jönköpings län	3,9	81,2
Kronobergs län	5,3	78,6
Kalmar län	4,1	80,3
Gotlands län	2,7	81,7
Blekinge län	5,2	78,9
Skåne län	6,5	75,1
Hallands län	3,5	82,0
Västra Götalands län	4,2	79,3
Värmlands län	4,1	79,0
Örebro län	4,8	78,9
Västmanlands län	5,8	77,5
Dalarnas län	3,9	80,2
Gävleborgs län	6,1	78,1
Västernorrlands län	4,1	80,2
Jämtlands län	3,0	81,9
Västerbottens län	2,6	82,1
Norrbottens län	2,8	82,3
Riket	4,7	78,3

Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus och egna beräkningar (SCB)

18 lokala arbetsmarknadsregioner i expansionsfasen

Av de 68 lokala arbetsmarknadsregionerna i Sverige befann sig 18 av dessa i en expansionsfas i

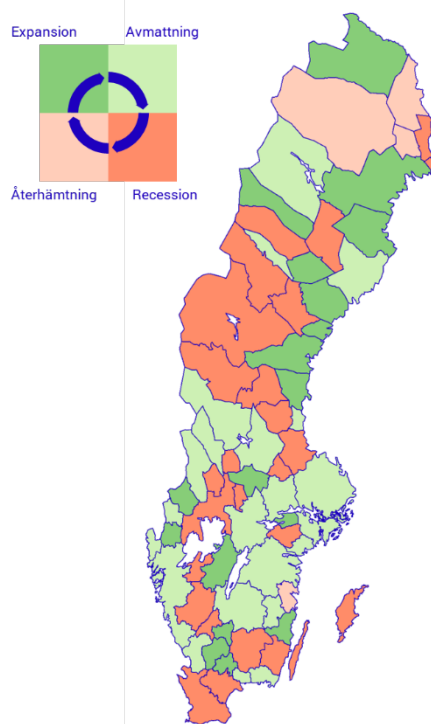
september 2023. I ett geografiskt perspektiv låg dessa arbetsmarknader utspridda över hela Sverige. Allt ifrån småländska Älmhult till norrländska Kiruna. En majoritet, 39 arbetsmarknader, låg över trend medan 29 arbetsmarknader befann sig under den långsiktiga trenden. Läget i dessa arbetsmarknadsregioner var med andra ord svagare än normalt.

"Lokala arbetsmarknadsregioner i expansionsfasen finns spridda över hela Sverige"

Av de 29 arbetsmarknaderna under trend var det endast Västervik, Överkalix, Pajala samt Gällivare som visade en uppåtgående trend, det vill säga de växte svagare än normalt men med en högre tillväxt än närmast föregående månad. Det kan ses som att de befinner sig i en återhämtningsfas. Det som kännetecknar och sammanför framför allt Pajala och Gällivare är dessa regioners starka koppling till gruvindustrin.

De flesta arbetsmarknaderna utmed norra delen av Bottniska viken är expansiva

Konjunkturindikator för lokala arbetsmarknader, september 2023

Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus och egna beräkningar (SCB)

De arbetsmarknadsregioner som befann sig i en expansionsfas hade en högre andel sysselsatta inom industrin än arbetsmarknadsregioner som inte befann sig i en konjunkturell expansion. Det är även tydligt att det var sysselsättningstillväxten inom industrin som var drivande för de expansiva regionerna då 72 procent av sysselsättningstillväxten kom från industrin, jämfört mot 53 procent i övriga regioner.

”Industrin drivande för sysselsättningstillväxten”

Normalt är det brukligt att tala om så kallad sysselsättningsmultiplikatoreffekt i ekonomin och i synnerhet inom industrin. Tidigare opublicerade beräkningar (2015) hos SCB visar på en sysselsättningsmultiplikatoreffekt på 1,96 för industrin. Det vill säga om en genomsnittlig delbransch inom industrin behöver öka antalet sysselsatta med 100 personer som ett svar på ökad efterfrågan förväntas ytterligare 96 personer få sysselsättning inom närliggande verksamhet så som konsulter, inom logistik och som underleverantörer.

Kiruna och Skellefteå har svårt att rekrytera till industrin vilket syns i högre dagslöner

Utmärkande för den lokala arbetsmarknaden Kiruna är att den i september hade lägst relativ arbetslöshet i Sverige på 1,4 procent för kärnarbetskraften, det vill säga personer i åldern 25 till 54 år.

”Låg arbetslöshet i Kiruna och hög i Eskilstuna”

En annan arbetsmarknadsregion som det frekvent diskuteras om i media är Skellefteås sysselsättningstillväxt. Men även om arbetsmarknadsregionen Skellefteå hade bland de högsta sysselsättningstillväxttalen kan den inte riktigt matcha Kiruna när det kommer till den låga relativa arbetslösheten för kärnarbetskraften.

Den låga arbetslösheten i Kiruna kan ställas i kontrast till Eskilstunas arbetslöshet, där var elfte individ mellan 25 och 54 år var arbetslös i september. Det kan jämföras med Kiruna där en av 74 var arbetslös i samma ålder.

Enligt teori driver brist på arbetskraft upp priset på arbete i form av högre löner. En jämförelse av dagslönesummorna för nyanställda inom industrin visar att både Kiruna och Skellefteå ligger bland de högsta i Sverige.

Kiruna har lägst relativ arbetslöshet

Lokala arbetsmarknader i expansionsfas, september 2023, ålder 15–74 år

Lokal arbetsmarknadsregion	Andel sysselsatta i industri	Dagslön nyanställda industrin	Industrins andel av sysselsättningsförändringen	Relativ arbetslöshet
Kiruna	29	1 060	47	1,5
Skellefteå	21	1 040	54	2,2
Ludvika	32	950	80	5,1
Eskilstuna	12	880	39	8,8
Sundsvall	9	860	24	4,3
Hudiksvall	15	800	35	3,6
Örnsköldsvik	20	800	57	3,4
Älmhult	14	790	50	5,7
Bengtstors-Dals-Ed	20	780	59	4,8
Luleå	10	780	35	3,0
Kramfors	21	700	95	4,6
Ljungby	32	700	124	4,1
Skövde-Skara	18	680	53	3,6
Storuman	8	660	32	2,3
Värnamo	24	660	315	3,2
Oskarshamn	26	620	101	4,4
Arvika	19	560	72	3,0
Åsele	9	410	26	4,4
Riket	11	760	41	4,7

Källa: Befolkningens arbetsmarknadsstatus och egna beräkningar (SCB)

Anm: Relativ arbetslöshet avser åldern 16–64 år. Övriga mått avser personer i åldern 15–74 år.

Fakta: Befolkningens arbetsmarknadsstatus

Denna artikel bygger på statistik från [Befolkningens arbetsmarknadsstatus \(BAS\)](#) (scb.se). Vissa uppgifter går att hitta i Statistikdatabasen, andra är egna beräkningar framtagna för denna artikel.

Relativ arbetslöshet är andelen arbetslösa i förhållande till arbetskraften i samma ålder. Där arbetskraften är summan av sysselsatta och arbetslösa. I ett geografiskt perspektiv analyseras individer som är folkbokförda i samma geografiska område.

Sysselsättningsgrad är andelen sysselsatta individer i förhållande till befolkningen i samma ålder.

Mer information om lokala arbetsmarknader hittar du här: [Lokala arbetsmarknader \(LA\)](#) (scb.se)

Den första halvan av denna artikel utgår ifrån förändringen av antalet sysselsatta. Den andra halvan av artikeln handlar om det konjunkturella perspektivet. Det konjunkturella perspektivet utgår ifrån antalet sysselsattas kortsiktiga trend jämfört med dess långsiktiga. Metoden för denna beräkning är densamma som i SCB:s konjunkturklocka. Här finns mer information om [SCB:s konjunkturklocka](#). Skillnaden mellan SCB:s konjunkturklocka och beräkningarna framtagna till denna artikel är att i SCB:s konjunkturklocka ingår 13 indikatorer, däribland antal sysselsatta enligt AKU (15–74 år). I beräkningarna till denna artikel används endast en indikator, antal sysselsatta enligt BAS (15–74 år).

Kontaktperson: Fredrik W Andersson 010-479 62 61

Internationell utblick

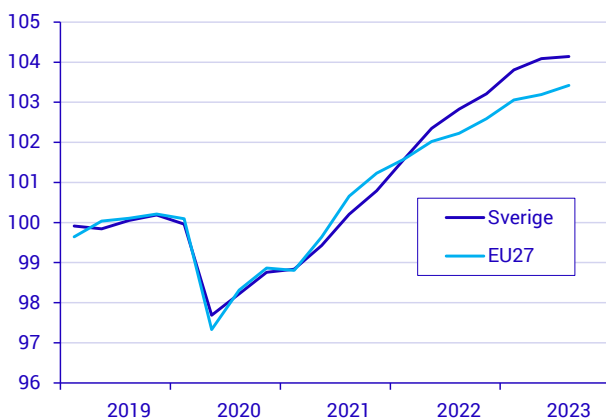
Sysselsättningen ökar långsammare

Andra kvartalet 2020 minskade sysselsättningen rejält i EU-länderna som en följd av pandemin. Sedan dess har antalet sysselsatta ökat i stort sett varje kvartal. Ökningstakten har dock sjunkit de senaste kvartalen, både i Sverige och i EU.

Antalet sysselsatta i EU-länderna steg även tredje kvartalet 2023, säsongrensade och jämfört med föregående kvartal. Det betyder att sysselsättningen, enligt nationalräkenskapernas definition, har ökat samtliga kvartal utom ett sedan den kraftiga nedgången andra kvartalet 2020 i samband med att pandemin bröt ut.

Sysselsättningen har ökat snabbare i Sverige än i EU som helhet

Antal sysselsatta (enligt nationalräkenskaperna). Index 2019=100, säsongrensade värden.

Källa: Eurostat

Nedgången och återhämtningen i samband med pandemin var snarlik för den svenska arbetsmarknaden som för EU som helhet. Detta trots att den svenska arbetsmarknaden endast utgör 2,5 procent av hela EU:s. Under 2022 ökade dock sysselsättningen i Sverige snabbare än i EU. De två senaste kvartalen har uppgången tappat fart i både Sverige och EU.

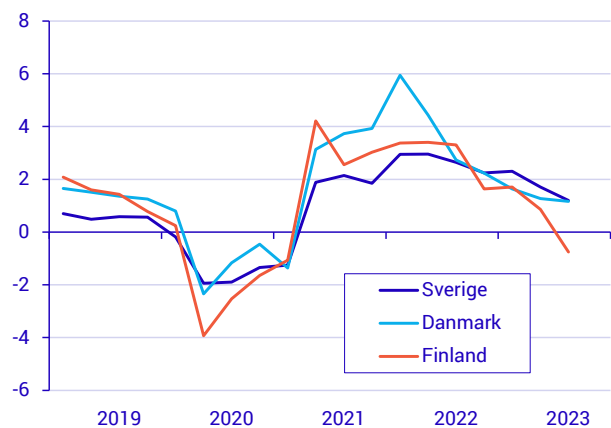
Den klart största arbetsmarknaden i EU är den tyska som sysselsatte 46 miljoner personer under tredje kvartalet. Det motsvarar 21 procent av samtliga sysselsatta i EU-länderna. Den tyska sysselsättningen var dock i stort sett oförändrad mellan andra och tredje kvartalet enligt säsongrensade siffror.

Minskad sysselsättning i Finland

I årstakt, tredje kvartalet 2023 jämfört med tredje kvartalet 2022, ökade sysselsättningen med 1,2 procent i Sverige. Det var samma ökningstakt som i EU men också i Danmark. Sysselsättningsnedgången i Danmark var ungefär densamma som i Sverige under 2020 men uppgången därefter var starkare i Danmark.

Hög sysselsättningsökning i Danmark 2022

Antal sysselsatta (enligt nationalräkenskaperna). Procentuell utveckling jämfört med motsvarande kvartal föregående år

Källa: Eurostat

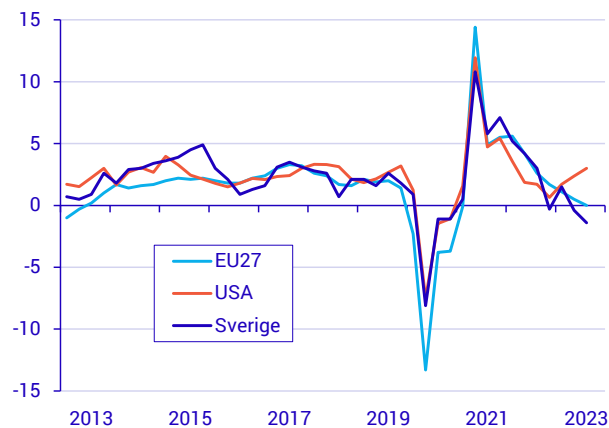
Fyra av de 27 EU-länderna hade lägre sysselsättning tredje kvartalet 2023 än motsvarande kvartal i fjol. Finland hade den allra svagaste utvecklingen. Där var sysselsättningen 0,8 procent lägre än tredje kvartalet 2022.

Kontaktperson: Johannes Holmberg 010-479 45 11

Indikatorer för Sverige, EU och USA

Svensk ekonomi krymper medan USA går starkt

BNP-tillväxt i procent jämfört med motsv. kvartal föregående år

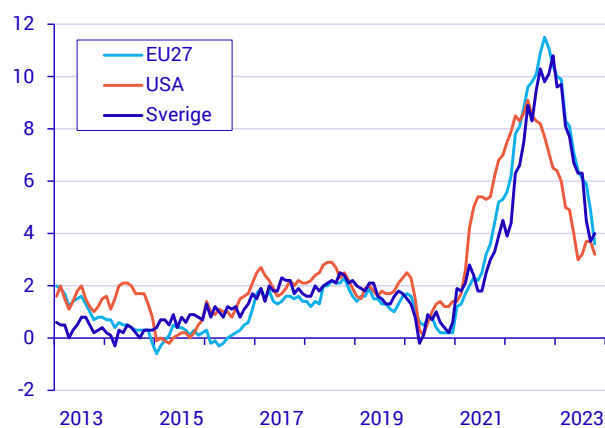

Källa: Eurostat och OECD

- Sveriges BNP sjönk med 1,4 procent i årstakt tredje kvartalet 2023.
- Endast ett fåtal länder i Europa hade svagare utveckling än så.
- För EU totalt var BNP på samma nivå som tredje kvartalet i fjol.
- I USA var BNP-tillväxten 3,0 procent i årstakt.

Inflationen föll rejält i EU-länderna i oktober

HIKP för Sverige och EU27, KPI för USA, årsförändring i procent

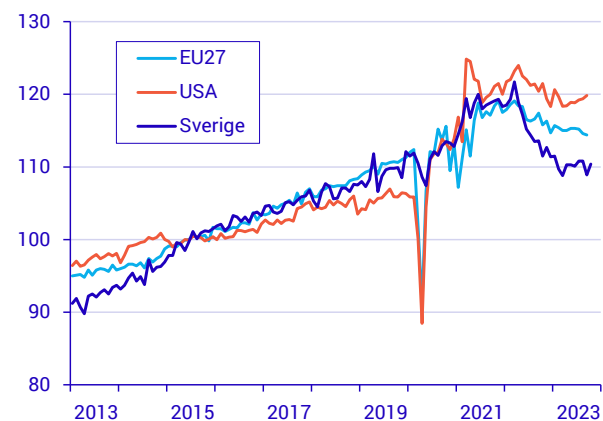

Källa: Eurostat och U.S. Bureau of Labour Statistics

- Inflationen har sjunkit betydligt sedan toppen i slutet av 2022 i både Sverige, EU och USA.
- I USA sjönk inflationen åter i oktober efter att ha stigit något under juli-september.
- I EU sjönk inflationen kraftigt i oktober och låg lägre än i Sverige som hade en liten uppgång jämfört med september, enligt måttet HIKP.

Amerikansk detaljhandel ökar svagt

Detaljhandels försäljning, 2015=100, säsongrensat

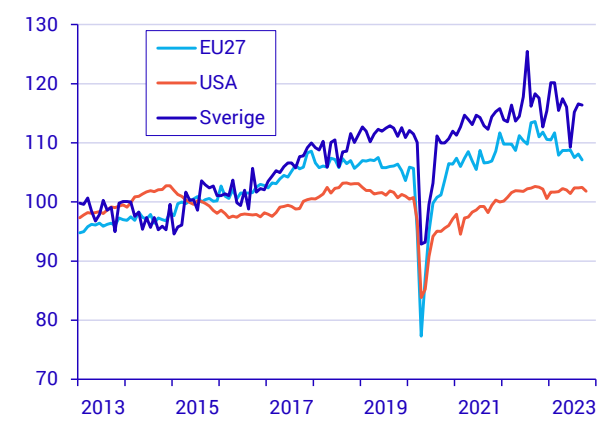

Källa: OECD

- Försäljningen inom den svenska detaljhandeln är på samma nivå som innan pandemin.
- I EU och USA är nivån högre än innan pandemin.
- I USA har handeln en uppåtgående trend medan EU:s är svagt nedåtgående.

Industriproduktionen i EU sjunker

Industriproduktionsindex 2015=100, säsongrensat

Källa: OECD

- Den svenska industriproduktionen har varierat mycket på sistone men var närmast oförändrad mellan augusti och september.
- I EU har produktionen en nedåtgående trend.
- Den amerikanska industrin går sidledes.

SCB beskriver Sverige

Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.

Bildkällor: Omslag - mikdam, iStock
Sidan 4 - Dilok Klaisataporn, iStock
Sidan 9 - XtockImages, iStock
Sidan 14 - Marcus Lindstrom, iStock
Sidan 22 - Comfreak, Pixabay

ISSN: 1653-3828 (Online)
URN:NBN:SE:SCB-2023-A28T12312_pdf

Ansvarig utgivare: Petra Nilsson
Redaktion: Caroline Ahlstrand (redaktör)
Monica Andersson
Johannes Holmberg
Jenny Lunneborg

Kontakta oss via e-post: ekstat@scb.se
Copyright: SCB. Citera gärna, men uppge källa
Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se